

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

30. Crux infantium frontibus ab ethnicis insculp.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

quondam Christi fidem ei regno illatam, si motus illius deprehendi origo potuisset. Pueri summa frons signata cernebatur Cruce nigra ritè scitèque conformata, sed diu sapius scitanti & requiritanti Rhodio ex matribus ethnicis, cuius esset hæc nota? quod eius arcanum? quis auctor, cui bono pueris vel conciliando, vel auerruncando ab iis malo? vnum tulit ab omnibus responsum. Hunc esse inter alios constantem Regni usum; transmitti à Patribus, perpetuarique in filios; ortus eius natali extate memoriam, peregrinus an indigena hunc instituisset, hoc item ignorari; magno antiquitatis eius argumento. Cæterum quicquid vel indicaretur, vel occultaretur eo signo, id certè efficit, cuius causa nunquam fas esset illud omittere, imprimendam esse necessariò illa nota puerorum frontem, priusquam sinerentur extra domum deferri. Eius enim adspèctu defigi dæmones motu cassos arcerique prorsus ab eorum accessu; malefactorum vero cantiones ne quid iis nocerent enervari; persuaderi denique hoc eius duplici, & constanti fructu rem esse maximè salutarem. Ego certè ex Sinis in Tunchinum perlatam conicio, dum esset Tunchinum Sinarum Prouincia apud quos vt diximus, florebat tunc Crucis, & Christi gloria.

Cæpta per innumerabilem populum vulgari fama inaudita de nouo Deo, nouo paradiso, nouis inferis lege noua doctrina, quam peregrinus Saius seu Bonzius ab vsque vltimo aduectam occidente, deprædicabat palam; omnis generis mortales etiam feminas, nouitatis fauor, & curiositas pellexit ad illum audiendum; accurrit & Princeps femina dissimulato quem tenebat secundo ab Regina gradu, erat enim ex Regis fororibus assimilata in vnam ex suis pedisse quis, ne posset Rhodius ab iis eam discernere; accurtissimo ingenio cum esset cunctisque Sinarum exculta scientiis, amœnioribus præsertim; animi gratia, studio peregrinitatis, & nobilitate argumenti ducta venit, auditura res quas absque dubio decebat tanti esse, quanti fuerat illac toto medio orbe, detulisse, & linguæ Tunchinensis molestiis incredibiliibus exhaustis, externo ab homulo enarrari, nulla prorsus mercede alia, quàm fidei, dictis eius præbenda. Audito itaque Rhodio, repente in alteram spiritu illo agente mutata est, sine quo & verba eduntur inaniter, & frustra obtundunt audientem, comperitque illa quæ docebat fuisse merito iisdem, ac plaribus petenda periculis, & Oceani spatii, quàm vltro fuissent ab eo allata. Distabat miliarium eius palatium à Patrum ædibus, erat nihilo segnibus ad conciones assidua, diciturque ad eas nonnulla eius cunctatio, semel pio somnio excitata. Matriona illi ad stare visa est aspectu veneranda, & compellare nomine proprio, heus tu? cælum dies altè iam obrinet, tu adhuc in lectulo? expetiscere, & curre ad solitam de cæli Domino doctrinam. Excussio sopore, miratur somnium, & verecundata suam inertiam ad templum accurrit. Huic nomen Catharina in sacris fontibus à Patribus inditum ob nonnullam cum Alexandrina Martyre similitudinem; ac nisi obstitisset Apostolici muneris ratio

30.
Cruce infan-
tum fronti-
bus ab ethni-
cis insculp.

feminis vetita, longè vberius in religionis obsequio locasset operam, quod vnum licuit cum esset eximia & clarissima poëtria, Christianam doctrinam excellenti carmine complexa, ab orbe condito ad sancti spiritus in Apostolos descensum pertexuit, ipsūque Rhodium & Marchesium, post Euangelij factores Apostolos celebravit, adiungens versui figuris musicis ad quas passim ubique ab Neophitis poëma cantabatur religiosa quidem voluptate, sed fructu in ethnicos maiori dū intelligere cupiant apertiore eius sententiam, eaque precepta baptizantur. Sed fuit Catharinæ gloriosior opera quod Matri Christianam persuasit, cultissimi quoque ingenij matronæ, & in mysteriis Decorum acute explicandis adeo eloquenti, vt eam Bonziz Magistram nuncuparent. Tamen verò nihil ita saxum atque indomitum vt in sacrilegum suo sunt Bonziz, sed hæc Principum feminatum quas norant esse literatissimas duplex ad Deum conuersio, adegit vel inuitos vt intelligerent equæ tantum tam potens ratio valuisset eas ab auitis sacrorum ritibus transferre ad sacra peregrina, peregrini suasi, & barbari hominibus? vrbis regio ad pontem decumanum habitabatur ab iis tum Saurum Vais, hoc est Cœnobitis, & Monialibus; quorum statim ceteris & vtrisque communes Saiuaia dicebantur, agebant in iis de rebus animi, & meritis operum, post vitam sibi profuturis, vt rebantur fore que in publici commodum fierent, cuiusmodi fuit viarum publicarum longitudo contrahere, vel asperitatem complanare; fossas, amos, torrentes pontibus iungere; Xenodochia gratuita peregrinantibus instruere, & his similia, quibus tum ipsi, tum iis deuoti; sumptus necessarios suggerebant. Ex his aliorum comparatione vt magis errantibus, sic minus reis, cordatiores quidam senes conuenerunt ad explorandum Rhodij doctrinam de qua suo in cœtu magnificè postea reuelerunt, hinc magno numero, ad illum milliari altero venire, licet ætate decrepita nonnulli; eius disciplinam alacres poscere, abundeque ab eo eruditi, etiam sacrum fontem, cuius cerimonia solenni effectū compotes foundationem eius Ecclesiæ mirum quantum inuere, non modo quod Bonziz, & Archibonziz, & vulgo antea pro sanctis habiti, verum quod exemplo Christianæ virtutis eminentiori alios instamarent; iis potissimum debetur hospitalis domus quæ prima omnium in Tunchino ægrotis, & pauperibus instituta, etiam ethnicis; magno fuit ad eorum salutem præsidio.

Sed inter Bonzios seu Saios dignum est peculiari laude, vnus illorum peculiare decus, & illustre, agebat itinere bidui ab vrbe in castro Cufciæ nomine, quod suæ cuiusdam sceleratissimæ amicæ Rex beneficiarium dederat; illic spurca sus, & ex luto concreta scædissimo, demone tamen superior; superbificum sibi, tanquam Deæ templum posuerat propudiosi sui quæstus sumptu sacrilego & immani; medio in templo, velut sacrarium, elaboratum gemmis, omnique ad miraculum, opere, hoc sibi cœnosum & stolidum animal post mortem destitabat, Tunchinorum Venus, adorationibus populorum, admirabilitate

3^r.
Conu. Bon-
ziorum.